

Anoek
in het Amsterdamse Bos

HERFST IN HET AMSTERDAMSE BOS
NME-LES VOOR GROEP 3 EN 4

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Leerdoelen en lesinhoud	4
3. Organisatie van de les	5

Bijlagen

- A. Voorleesverhaal 'Anoek in het Amsterdamse Bos'
- B. Plattegrond Amsterdamse Bos, omgeving Kanovereniging Frisia
- C. Beschrijving opdrachten
- D. Lijst met benodigde materialen
- E. Aanwijzingen en tips voor begeleiders
- F. Routebeschrijving van Amstelveen naar Amsterdamse Bos, Kanovereniging Frisia

1. Inleiding

In het Amsterdamse Bos, in de omgeving van kanovereniging (KV) Frisia, zijn de kinderen druk bezig met de les 'Anoek in het Amsterdamse Bos'. Sommigen zoeken naar kleine beestjes onder boomstammen. Anderen bereiden een kruidendrankje van de planten uit het Bos. Weer anderen zoeken nootjes voor de eekhoorns.

Anoek is 8 jaar oud en is elke dag met haar vader te vinden in het Amsterdamse Bos. Ze kent het Bos op haar duim en weet van alles over de natuur. Zij moet onverwacht op reis. Anoek zal haar Bos missen.

Zij hoopt dat de kinderen de speciale plekken in het Bos leren kennen en haar helpen om het Bos en de bewoners te verzorgen. Tot ze zelf weer terug is.

Op school is het verhaal van Anoek voorgelezen en hebben de kinderen zich al een voorstelling kunnen maken van het Bos en de bewoners. In het Bos zelf voeren de kinderen verschillende opdrachten uit om een indruk te krijgen van verschillende facetten van de natuur. Door echt bezig te zijn, blijven de indrukken goed hangen. Terug op school bespreken de kinderen wat zij gedaan hebben.

DOE HET ZELF LES

'Anoek in het Amsterdamse Bos' is een doe-het-zelf-les.

Voorafgaand aan het bezoek zorgt de leerkracht voor begeleiders. Nadat de medewerker van Natuur- en Milieu Educatie Amstelveen (NME Amstelveen) in het clubgebouw van KV Frisia instructie heeft gegeven over de les, ben je zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van de les. De kinderen voeren onder begeleiding in groepjes zelf de opdrachten uit. Het is een ware ontdekkingsreis in het Bos. Het is handig als je zelf geen groepje hebt, zodat je rond kunt lopen en zonodig kunt helpen.

De NME medewerker blijft aanspreekpunt tijdens de les. In deze handleiding geven wij je informatie over de inhoud van de les en praktische aanwijzingen voor de organisatie. In de bijlagen vind je het voorleesverhaal, een beschrijving van de opdrachten, aanwijzingen en tips en een routebeschrijving.

2. *Leerdoelen en lesinhoud*

Algemeen doel

De kinderen maken in deze ontdekkingsles buiten in de natuur, al doende via opdrachten, spelenderwijs kennis met de verschijnselen van de herfst.

SPECIFIEKE DOELEN

- Kinderen leren de beginselen van het kaartlezen.
- Kinderen leren bereiden uit een recept.
- Kinderen leren de relatie tussen voedsel en geneesmiddelen en natuur.
- Kinderen leren een aantal planten en dieren herkennen in hun omgeving.
- Kinderen leren omgaan met een verrekijker.
- Kinderen leren schilderen naar voorbeeld uit de natuur.
- Kinderen leren hun angst te overwinnen voor kleine bodemdieren.
- Kinderen leren geblijnddoekt vertrouwen op begeleider en het specifiek gebruiken van zintuigen als tast, gehoor, reuk en gevoel.
- Kinderen leren respectvol en zorgzaam om te gaan met de natuur.

Doelgroep

'Anoek in het Amsterdamse Bos' is bedoeld voor groep 3 en 4 van het basisonderwijs.

Samenvatting van de les

LOCATIE	ACTIVITEIT	TIJDSINDICATIE	BEGELEIDING
School	Voorlezen en bespreken van het verhaal	30 minuten	Leerkracht
Clubgebouw KV Frisia	Inleiding en instructie	20 minuten	Educatief medewerker van NME Amstelveen
Omgeving KV Frisia	Doen van opdrachten	60 minuten	Leerkracht en ouders/begeleiders
Plein bij clubgebouw KV Frisia	Spullen inleveren + korte terugblik op de les	10 minuten	Educatief medewerker van NME Amstelveen
School	Nabespreking	30 minuten	Leerkracht

Het clubgebouw van KV Frisia is speciaal voor de Anoek-les inggericht. Samen met de bijzondere uitstraling van het Bos gaat Anoek voor de kinderen werkelijk leven. Een veelgehoorde opmerking van de kinderen is dan ook: "Bestaat Anoek echt?"

3. *Organisatie van de les*

'Anoek in het Amsterdamse Bos' bestaat uit een voorbereiding op school, een opdrachtenles op locatie en een nabespreking en eventueel verwerking op school. In de voorbereidingsles lees je het verhaal van Anoek voor en bespreek je de eigen ervaringen van de kinderen met natuur. Je stelt vragen die de kinderen uitnodigen na te denken over Anoek en de natuur in het Bos. In het Bos voeren de leerlingen natuurbelevingsopdrachten uit. In de verwerking op school worden de verschillende opdrachten nabesproken en ervaringen gedeeld.

Vorbereiding op school

Informeer alsjeblieft tijdig alle ouders over de ontdekkingsles.

De kinderen worden op school voorbereid door een voorleesverhaal over het meisje Anoek, dat ook tijdens de ontdekkingsles in het Bos de hoofdrol zal spelen.

Bij aankomst in het Bos zal de educatief medewerker van NME Amstelveen ouders en kinderen uitleg geven over het gebruik van enkele materialen en gedragsafspraken maken. In het Bos mogen de kinderen, tenzij anders aangegeven, niet van de paden afgaan. Ook geschreeuw is niet toegestaan. Het is goed om de kinderen alvast hierop voor te bereiden, door bijvoorbeeld met ze te praten over beschermde planten en de waarde van stilte voor schuwe dieren en natuurgenieters.

WAT WEERSOMSTANDIGHEDEN BETREFT:

Zorg alsjeblieft dat de kinderen geschikte kleding dragen.

Dit betekent warme kleren en regenlaarzen. Het terrein is erg nat, ook in geval van zonnig weer, daarom zijn regenlaarzen onder alle omstandigheden gewenst en anders stevige dichte schoenen. In geval van regen zijn regenjassen aan te bevelen. De les gaat altijd door, tenzij je door ons gebeld wordt met een afmelding.

GROEPSINDELING EN MATERIALEN

NME zorgt voor 6 avonturentassen, elk met materialen voor maximaal 5 kinderen.

Maak dus niet meer dan 6 groepjes, met maximaal 5 kinderen per groep. Eén actieve ouder/ begeleider per groepje kinderen.

Zorg ervoor dat ook je hulpbegeleiders goed voorbereid zijn! Kopieer bijlage E 'Aanwijzingen en tips voor begeleiders' en bijlage F 'Routebeschrijving van Amstelveen naar Amsterdamse Bos, KV Frisia' voor de begeleiders en geef deze ruim op tijd.

Korte inhoud verhaal

Anoek is 8 jaar en de dochter van een boswachter. Ze is elke dag met haar vader te vinden in het Amsterdamse Bos. Ze kent het Bos op haar duim en weet van alles te vertellen over de natuur.

De dieren en planten van het Bos kennen haar ook.

Zij alleen weet de geheime plekjes in het Bos, ze weet waar de dieren wonen en zich verstoppen als er grote mensen zijn.

Zij weet hoe planten kunnen ruiken en hoe ze lekkere kruidendrankjes ervan kan maken.

Zij verstaat de taal van de vogels.

Zelfs de kleine beestjes zijn niet bang voor haar.

»

»

Anoek zorgt ervoor dat alles goed blijft gaan in het Bos.

Anoek is een heel bijzonder meisje.

(Kinderen kunnen zich met haar identificeren en zo worden ze meegenomen met haar avonturen in het Bos.)

Op een dag krijgt Anoek van haar vader te horen dat haar oma erg ziek is.

Oma woont heel ver weg, in Afrika.

Anoek is verdrietig en besluit om samen met haar vader naar Afrika te gaan om oma weer beter te maken.

Ze neemt hiervoor een kruidendrankje mee uit het Bos.

De reis naar Afrika zal heel lang duren, misschien wel een half jaar!

Anoek zal haar Bos erg gaan missen.

Ze hoopt dat de kinderen haar plekjes in het Bos zullen leren kennen en haar zullen helpen.

Het Bos en zijn bewoners moeten goed verzorgd worden, tot ze zelf weer terug is.

Bezoek aan het Amsterdamse Bos, omgeving KV Frisia

Je wordt met de kinderen opgevangen onderaan de heuvel bij het clubgebouw van KV Frisia, door een medewerker van de afdeling NME van de gemeente Amstelveen.

De NME-medewerker neemt de kinderen en hun begeleiders mee naar binnen.

Daar is een tafereel te zien van de wereld van Anoek.

De kinderen zien de plek waar zij elke dag zit en haar tas ligt geopend op tafel.

De NME-medewerker gaat ervan uit dat de kinderen het verhaal van Anoek kennen en zal daar op voortborduren. Hij/zij geeft een korte instructie over het gebruik van de materialen en gaat in op de gedragsregels.

In de hoofdrol staat, zoals je al weet, het meisje Anoek.

De kinderen krijgen per groepje een avonturentas (dezelfde als Anoek) en gaan onder begeleiding van een hulpbegeleider het Bos verkennen. In de avonturentas zit ondermeer een opdrachtenboekje voor de begeleider en een plattegrond van het Bos.

Op 6 verschillende plekken in de nabije omgeving van KV Frisia en 1 plek vlakbij het gebouw staan bordjes met Anoek erop afgebeeld. Op elk van die plekken kunnen de kinderen een opdracht doen. Aan deze bordjes hangen nummers van 1 t/m 7. Deze corresponderen met de nummers van de opdrachten in het opdrachtenboekje.

Elk groepje begint bij een ander nummer. De NME-medewerker spreekt af welk groepje waar gaat beginnen en hoe laat iedereen weer terug is.

Als kinderen en begeleiders op de afgesproken tijd terug zijn, leveren ze de tassen in bij de NME medewerker. Het zakje met het apart verzamelde eten voor de eekhoorn legen ze aan de voet van een paar dikke bomen vlakbij het clubgebouw. In het dagboek van Anoeke kunnen twee kinderen nog een boodschap voor Anoeke achterlaten. Vervolgens houdt de NME medewerker een kort afrondend gesprek met de kinderen om ervaringen uit te wisselen. Ook hebben kinderen dan de gelegenheid om vragen te stellen. Je kunt later op school wat uitgebreider met de kinderen terugblikken.

In dit programma is op een speelse manier geprobeerd om de kinderen de natuur in het Amsterdamse Bos te laten ervaren.

Kwaliteit boven kwantiteit

Om de kinderen optimaal te laten genieten, moet er geen tijdsdruk zijn. Er zijn 7 opdrachten, die lang niet door elk groepje uitgevoerd kunnen worden. Er is echter bewust gekozen om het opdrachtenaanbod ruim te houden. De kinderen snuffelen aan zoveel mogelijk aspecten en bepalen zelf het tempo waarin ze de opdrachten uitvoeren. Dit is ook voor de hulpbegeleiders erg belangrijk om in de gaten te houden.

Elk groepje begint bij een andere opdracht, waardoor elke opdracht minimaal één keer wordt uitgevoerd.

Nadat je terug bent op school

Gezien de korte tijd in het Bos raden wij aan de nabespreking op school te doen. Wel zal de NME-medewerker, als de tijd het toelaat, een kort afrondend gesprek met de kinderen houden. Terug op school kun je de groepjes aan elkaar laten vertellen wat ze gedaan hebben.

BIJLAGE A

Voorleesverhaal

Dit is het verhaal van een meisje, Anoeek.
Luister maar eens goed!

Anoeek is een meisje, ongeveer net zo oud als jullie.
Ze woont aan de rand van Amstelveen samen met haar vader.
Haar moeder leeft niet meer, die is al jaren geleden gestorven.
Misschien juist wel daarom is Anoeek een heel dapper en sterk meisje.
Ze doet heel veel dingen samen met haar vader.

Vader is boswachter in het Amsterdamse bos.
Elke dag na schooltijd gaat Anoeek samen met haar vader mee.
Anoeek houdt erg veel van de natuur.
Van de vogels, de bloemen in het voorjaar, de herfststorm en de sneeuw in de winter.
Ze weet ook veel van de natuur. Het meeste leert zij van haar vader.
Maar ook zelf heeft ze het Bos goed leren kennen.

Voor haar verjaardag krijgt ze van haar vader een speciaal cadeau.
Het is een mooie avonturentas.
In de tas zitten allerlei dingen die ze kan gebruiken in het Bos.
Bijvoorbeeld een vergrootglas, een verrekijker en een boekje over insecten.
Deze tas is nu haar meest kostbare bezit!

Als haar vader werkt, gaat Anoeek op onderzoek uit.
Zo komt het dat alleen zij alle geheimen van het Bos kent.

Zij verstaat de taal van de dieren.
Ze weet waar de dieren wonen en zich verstoppen als er grote mensen in de buurt zijn.
In de herfst fluit ze de vogels gedag die wegtrekken naar een warm land om te overwinteren.
Ze helpt de eekhoorn om voedsel te verzamelen voor in de winter.
Ze wijst de egel een goede plek voor de winterslaap.

De planten van het Bos kent ze ook.
Zij weet hoe lekker planten kunnen ruiken en hoe ze van zaden, bessen, takjes en bladeren lekkere kruidendrankjes kan maken.
En ze probeert alles wat ze in het Bos tegenkomt, te schilderen.
Ze oefent en oefent, elke week gaat het een beetje beter.

Zelfs de spinnen, bijen en duizendpoten zijn niet bang voor haar.
In de herfst kan Anoeek uren lang kijken naar hoe een spin haar web maakt.
In het voorjaar kijkt ze hoe de mieren hun baby'tjes lekker warm in de zon leggen.

Anoeek zorgt ervoor dat alles goed blijft gaan in het Bos.
Het Bos is een beetje van haar.
Anoeek is een heel bijzonder meisje.

Even adempauze

BIJLAGE A

Op een dag komt er een grote brief. De brief komt helemaal uit Afrika!
Het is een brief van haar oma, die daar woont.
Voorzichtig maakt vader de brief open. Zijn gezicht staat ernstig.
In de brief staat geen goed nieuws. Anoeks oma is erg ziek.

Als Anoek dit hoort is ze erg verdrietig.
Ze blijft een hele nacht in het Bos en denkt verschrikkelijk diep na.
Ze vraagt aan de vogels hoe ver het is naar Afrika.
Ze vraagt wat de mensen daar eten, hoe de mensen daar leven.

Dan neemt ze een belangrijk besluit.
Ze besluit om samen met haar vader naar Afrika te reizen om oma weer beter te maken.
Een week voor haar vertrek is ze bezig in het Bos om een heel speciaal kruidendrankje te maken. Ze plukt, snuffelt en voelt en proeft alsof haar leven ervan afhangt.
Alleen de allermooiste besjes gebruikt ze. De meest groene blaadjes zoekt ze uit.
Ze stampet en wrijft en roert en knijpt.
Eindelijk, eindelijk is Anoek tevreden, het drankje is klaar.
De kruiden in dit drankje zijn zó gezond dat Anoek zeker weet dat oma weer snel beter zal zijn!

Ze noemt het drankje 'RINKELTWINKELTHEE'.

De laatste avond voor haar vertrek neemt ze afscheid van haar lievelingsplek.
Natuurlijk niet voor altijd, maar zo voelt het wel een beetje...

Alle dieren zijn naar Anoek toe gekomen om haar een goede reis toe te wensen.
De uil geeft haar een boekje met Afrikaanse woorden, zodat ze de vreemde taal een beetje kan spreken.
De egel trekt een paar stekels uit zijn vacht. Zo kan ze daar in Afrika haar haar mooi opsteken, want het is in Afrika erg warm.
De spin heeft een mooi nachthemdje voor haar geweven, om haar te beschermen tegen steekmuggen
De eekhoorn heeft een mandje bij zich met lekkere noten en bessen, om te eten onderweg. En zo zijn er nog veel meer cadeautjes. Te veel om op te noemen!

Wat zal Anoek haar Bos gaan missen!
De egel, die eigenlijk al een beetje slaperig is, brengt Anoek op een heel goed idee:

“Waarom laat je de kinderen van Amstelveen niet de wacht houden totdat je terug bent?”

Anoek denkt hier even over na en vindt het een heel goed idee.
Ze weet zeker dat de kinderen haar willen helpen om het Bos goed te verzorgen.
Totdat ze zelf weer terug is. Dat geeft haar een goed gevoel.

(NAAR DE KINDEREN GERICHT)

Dit betekent dat Anoek haar geheime plekjes met jullie wil delen.
Jullie gaan naar het Amsterdamse Bos. Jullie zullen het Bos leren kennen.
Willen jullie Anoek helpen?

BIJLAGE B

Plattegrond Amsterdamse Bos, omgeving Kanovereniging Frisia

Index: b = berk   Ed = esdoorn   k = kastanje   Sa = Spaanse Oak
 B = beuk   ei = eik   L = linde   s = spar
 es = es   n = riet   v = vlier

BIJLAGE C

Beschrijving opdrachten

1. Het kruidentuintje van Anoek (gerelateerd aan natuur)

Op deze plek staan verschillende eetbare kruiden, duidelijk aangegeven met plastic bordjes, zodat er geen misverstanden kunnen ontstaan.

De kinderen verzamelen verschillende kruiden en maken er een kruidendrankje van, volgens recept van Anoek, die dit drankje meenam naar Afrika om haar zieke oma te genezen. Ze vijzelen de kruiden en proeven het drankje.

2. De plek waar Anoek kan praten met haar vogeltjes (natuurinhoudelijk)

Kinderen leren met een verrekijker kijken en observeren de verschillende vogels van het Bos.

3. Een plek waar Anoek een schilderijtje maakt van elk jaargetijde (creatief)

Kinderen zitten aan het water en schilderen een mooi schilderijtje met plakkaatverf.

4. Het geheimzinnige paadje (beweging en spel)

Wie durft?

Hier rent Anoek net als haar dierenvriendjes snel weg om zich te verstoppen voor grote mensen. Elk kind kiest een dier en laat zien hoe het dier beweegt als het vlucht. De andere kinderen raden welk dier het is.

5. Verstopplek voor kleine beestjes (natuurinhoudelijk)

Kinderen zoeken onder boomstammen en stenen naar de opruimers van de natuur. Van één beestje mogen ze een tekening maken.

6. Nacht in het Bos (spel)

Ook 's nachts leven er allerlei dieren in het Bos. De meeste vogels slapen maar de uil is 's nachts op zoek naar kleine muisjes.

Ook de egel zoekt nog naar voedsel voordat hij aan zijn winterslaap begint.

De kinderen worden geblinddoekt en aan een lang touw voetje voor voetje over het pad geleid.

7. Een plek waar Anoek helpt om een voorraad noten en zaden te verzamelen voor de eekhoortjes en de egels uit het Bos. (verzamelen)

Kinderen leren om verschillende noten en zaden te verzamelen.

Dit doen dieren ook als ze in de winter moeten overleven. Een goed voorbeeld is de eekhoorn.

BIJLAGE D

Lijst met benodigde materialen

OPDRACHT		IN AVONTURENTAS	OP DE OPDRACHTPLEK
Algemeen		Opdrachtenboekje + kaart van omgeving KV Frisia	
1	Kruidentuintje van Anoeek	Recept voor Rinkeltwinkelthee , Zoekkaart met eetbare kruiden, Plastic kommetje om het kruidenmengsel in te maken, Houten vijzel, Kleine thermoskan met warm water, Schaartje om blaadjes af te knippen, Zakje rozenbottelthee, 5 kleine proefbekertjes (medicijnbekertjes ziekenhuis)	
2	Ontmoeting met de vogels		Plastic doos met: 5 verrekijkers 2 vogelzoekkaarten
3	De schilderwerkplaats van Anoeek	Schilderpapier krijgen de begeleiders uitgereikt bij vertrek vanuit het clubgebouw van KV Frisia.	Plastic doos met: 4 flessen plakkaatverf 10 penselen, 10 paletten potjes en bekers om water in te doen 10 tekenplankjes als onderlegger 10 dienbladen als tafeltje
4	Het geheimzinnige paadje	Niets	
5	Kornelus Kever		Plastic doos met: 10 loeppotjes, 10 lepels 2 zoekkaarten bodemdieren Doos met: tekenpapier, potloden en tekenplankjes
6	Nacht in het Bos		Plastic doos met: 5 blinddoeken en een touw
7	Een wintervoorraadje	Kaart met lievelingseten van de eekhoorn. Verzamelzakjes worden uitgereikt bij vertrek vanuit het clubgebouw van KV Frisia.	

Aanwijzingen en tips voor begeleiders

Het programma

LOCATIE	ACTIVITEIT	TIJDSINDICATIE	BEGELEIDING
School	Voorlezen en bespreken van het verhaal	30 minuten	Leerkracht
Clubgebouw van KV Frisia	Inleiding en instructie	20 minuten	Educatief medewerker van NME Amstelveen
Omgeving KV Frisia	Doen van opdrachten	60 minuten	Leerkracht en ouders/begeleiders
Plein bij clubgebouw KV Frisia	Spullen inleveren + korte terugblik op de les	10 minuten	Educatief medewerker van NME Amstelveen
School	Nabespreking	30 minuten	Leerkracht

Je voorbereiding

Op school wordt door de leerkracht (of eventueel door een natuurouder!) het verhaal voorgelezen over het meisje Anoeke, dat ook tijdens de ontdekkingsles in het Bos de hoofdrol zal spelen.

Zorg ervoor dat je dit verhaal goed kent. De kinderen zullen zich identificeren met Anoeke.

Korte inhoud verhaal

Anoeke is 8 jaar en de dochter van een boswachter. Ze is elke dag met haar vader te vinden in het Amsterdamse Bos. Ze kent het Bos op haar duim en weet van alles te vertellen over de natuur.

De dieren en planten van het Bos kennen haar ook.

Zij alleen weet de geheime plekjes in het Bos, ze weet waar de dieren wonen en zich verstoppen als er grote mensen zijn.

Zij weet hoe planten kunnen ruiken en hoe ze lekkere kruidendrankjes ervan kan maken.

Zij verstaat de taal van de vogels.

Zelfs de kleine beestjes zijn niet bang voor haar.

Anoeke zorgt ervoor dat alles goed blijft gaan in het Bos.

Anoeke is een heel bijzonder meisje.

(Kinderen kunnen zich met haar identificeren en zo worden ze meegenomen met haar avonturen in het Bos.)

Op een dag krijgt Anoeke van haar vader te horen dat haar oma erg ziek is.

Oma woont heel ver weg, in Afrika.

Anoeke is verdrietig en besluit om samen met haar vader naar Afrika te gaan om oma weer beter te maken.

Ze neemt hiervoor een kruidendrankje mee van planten uit het Bos.

De reis naar Afrika zal heel lang duren, misschien wel een half jaar!

Anoeke zal haar Bos erg gaan missen.

Ze hoopt dat de kinderen haar plekjes in het Bos zullen leren kennen en haar zullen helpen.

Het Bos en zijn bewoners moeten goed verzorgd worden, tot ze zelf weer terug is.

Bij aankomst in het Bos is er een inleidend gesprek door een medewerker Natuur en Milieu Educatie (NME) van de gemeente Amstelveen. Zorg dat je niets mist van deze inleiding en uitleg.

De medewerker zal je het opdrachtenboekje met de opdrachtkaarten laten zien en uitleggen hoe je daar op een eenvoudige manier mee kunt werken tijdens de les.

LEES VOORAFGAAND AAN DE LES ALVAST DE 7 OPDRACHTEN.

1. Het kruidentuintje van Anoenk (gerelateerd aan natuur)

Op deze plek staan verschillende eetbare kruiden, duidelijk aangegeven met plastic bordjes, zodat er geen misverstanden kunnen ontstaan.

De kinderen verzamelen verschillende kruiden en maken er een kruidendrankje van, volgens recept van Anoenk, die dit drankje meenam naar Afrika om haar zieke oma te genezen. Ze vijzelen de kruiden en proeven het drankje.

2. De plek waar Anoenk kan praten met haar vogeltjes (natuurinhoudelijk)

Kinderen leren met een verrekijker kijken en observeren de verschillende vogels van het Bos.

3. Een plek waar Anoenk een schilderijtje maakt van elk jaargetijde (creatief)

Kinderen zitten aan het water en schilderen een mooi schilderijtje met plakkaatverf.

4. Het geheimzinnige paadje (beweging en spel)

Wie durft?

Hier rent Anoenk net als haar dierenvriendjes snel weg om zich te verstoppen voor grote mensen. Elk kind kiest een dier en laat zien hoe het dier beweegt als het vlucht. De andere kinderen raden welk dier het is.

5. Verstopplek voor de kleine beestjes (natuurinhoudelijk)

Kinderen zoeken onder boomstammen en stenen naar de opruimers van de natuur.

Van één beestje mogen ze een tekening maken.

6. Nacht in het Bos (spel)

Ook 's nachts leven er allerlei dieren in het Bos. De meeste vogels slapen maar de uil is 's nachts op zoek naar kleine muisjes.

Ook de egel zoekt nog naar voedsel voordat hij aan zijn winterslaap begint.

De kinderen worden geblinddoekt en aan een lang touw voetje voor voetje over het pad geleid.

7. Een plek waar Anoenk helpt om een voorraad noten en zaden te verzamelen voor de eekhoortjes en de egels uit het Bos. (verzamelen)

Kinderen leren om verschillende noten en zaden te verzamelen.

Dit doen dieren ook als ze in de winter moeten overleven. Een goed voorbeeld is de eekhoorn.

Voordat alle groepjes vertrekken, zal de NME-medewerker een tijd met je afspreken waarop iedereen weer terug moet zijn bij het vertrekpunt. Houd die tijd tijdens de ontdekkingsles goed in de gaten!

Didactische tips:

Laat de kinderen zelf het tempo van de opdrachten bepalen.
Hierdoor zullen de momenten van beleving en genieten optimaal zijn.

Er bestaat geen fout antwoord.

Reacties van kinderen kunnen zeer verschillend zijn. Probeer om de kinderen daarin zo vrij mogelijk te laten.

Let erop dat de kinderen bij je staan als je tot het hele groepje spreekt, ook bij het voorlezen van de opdracht.

Laat een kind herhalen in eigen woorden wat de inhoud van de opdracht is, om te controleren of ze goed geluisterd hebben.

Zorg ervoor dat elk kind aan de beurt komt bij het doen van de opdrachten.

Leg ook een deel van de verantwoordelijkheid bij de kinderen zelf. Bijvoorbeeld het op de paden blijven: laat ze zelf ontdekken en verwoorden waarom die regel er is.

Daag de kinderen uit om hun eigen creativiteit en fantasie te gebruiken door het stellen van open vragen en vragen die uitnodigen om concreet te antwoorden. (bijvoorbeeld: wat doet die mier als je hem probeert op te pakken? In plaats van: wat gebeurt er?)

Als kinderen afgeleid worden door iets wat er gebeurt in de omgeving en wat niets met de opdracht te maken heeft, bijvoorbeeld het overvliegen van een enorm vliegtuig, ga er dan even op in. Dat is beter dan dat je de omgevingsprikkel negeert.

EN DAN TOT SLOT:

Je bent voor deze herfstles onmisbaar, de kinderen kunnen nog niet zelfstandig het Bos verkennen.

Alvast bij voorbaat hartelijk dank voor je hulp.

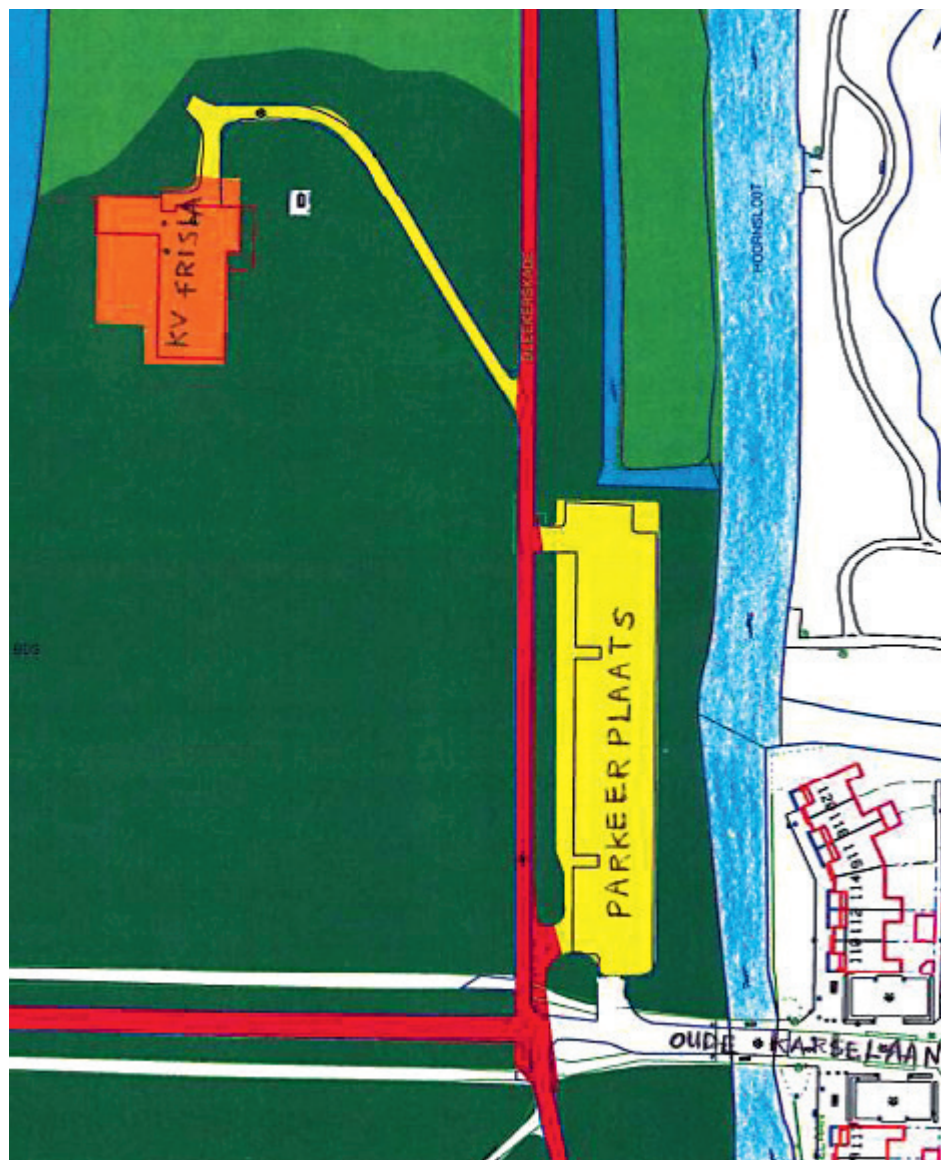
Dan wensen wij je veel plezier en succes toe!

Medewerkers NME Amstelveen

Routebeschrijving van Amstelveen naar Amsterdamse Bos, Kanovereniging Frisia

**HET ADRES IS:
KANOVERENIGING FRISIA,
BLEEKERSKADE 4,
1182 EA AMSTELVEEN**

Je komt er via de Amsterdamse weg. Daar neem je de zijstraat 'Oude Karselaan' (bij restaurant Abina). Aan het eind zie je het Amsterdamse Bos, daar ga je een brug over en dan meteen naar rechts de parkeerplaats op. Van daar af is het 3 minuten lopen naar het clubgebouw van Frisia, waar de NME medewerker op je wacht.

COLOFON

Uitgave: NME Amstelveen
Postbus 4, 1180 BA Amstelveen
Telefoon (020) 540 45 54

nme@amstelveen.nl
www.amstelveen.nl
www.nmedichtbij.nl

Ontwikkeling: Puur Natuur Amsterdam
Tekening Anoeek: Bureau stadsnatuur, Michel Koper
Schilderen houten borden met afbeelding Anoeek:
Samya Fritschy

Vormgeving: Straight.

September 2018
© NME Amstelveen